

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-287/20 – 1

Lieta C-287/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 30. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Amtsgericht Hamburg (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 16. jūnijs

Prasītāji:

EL

CP

Atbildētāja:

Ryanair Designated Activity Company

Amtsgericht Hamburg [Hamburgas pirmās instances tiesa]

[..]

Lēmums

Lietā

1) **EL**, [..] Villanova di Kamposampjēro [*Villanova di C[a]mposampiero*], Itālija

- prasītājs –

2) **CP**, [..] Villanova di Kamposampjēro, Itālija

- prasītāja –

[..]

pret

Ryanair Designated Activity Company, [..] Dublina, Īrija

- atbildētāja –

[..]

Amtsgericht Hamburg [..] 2020. gada 16. jūnijā nolēmj:

1. Apturēt tiesvedību.
2. Atbilstoši LESD 267. pantam uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu jautājumu par Savienības tiesību normu interpretāciju:

Vai apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbinieku arodbiedrības organizēts streiks ir “ārkārtēji apstākļi” Regulas (EK) Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta izpratnē?

Vai šajā ziņā ir svarīgi, vai pirms streika notika sarunas [oriģ. 2. lpp.] ar darbinieku interešu pārstāvi/pārstāvjiem?

Pamatojums:

1. [..][apsvērumi saistībā ar tiesvedību valsts tiesās]
2. Ar parastiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nepārsūdzams nolēmums lietā [..] ir atkarīgs no Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā nolēmuma, kurā atbildēts uz rezolutīvajā daļā formulēto prejudiciālo jautājumu.

Strīda priekšmeta izklāsts

3. Prasītāji vēlas no atbildētājas saņemt kompensāciju 500,00 EUR apmērā.
4. Prasītājas rīcībā bija apstiprināta rezervācija lidojumam no Veronas [..] uz Hamburgu [..] 2018. gada 28. septembrī (lidojuma Nr. FR5074), kas bija jāveic atbildētājai un kam Hamburgā bija jānonāk 2018. gada 28. septembrī plkst. 14.50. Lidojums tika atcelts. Atcelšanas iemesls bija atbildētājas apkalpes locekļu un pilotu streiks. Saņemot paziņojumu par streika rīkošanu pēc trim dienām, atbildētāja centās veikt pēc iespējas vairāk lidojumu. Tomēr tā uzskatīja, ka strīdīgo lidojumu ir nepieciešams atcelt.
5. Sarunas ar darbinieku pārstāvjiem notika gan tieši pirms streika, gan arī ilgāku laiku pirms streika, tomēr galīgs rezultāts netika sasniegts.
6. Atbildētāja prasītājus par lidojuma atcelšanu informēja izlidošanas dienā.

7. [...] [nenozīmīgi]

Atbilstošie Savienības tiesību akti

Eiropas Savienības Pamattiesību harta [...]

8. 12. pantā (“Pulcēšanās un bīdrosanās brīvība”) ir noteikts: **[oriģ. 3. lpp.]**

“1. Ikvienai personai ir tiesības uz mierīgas pulcēšanās un bīdrosanās brīvību visos līmeņos, jo īpaši politiskajā, arodbiedrību un pilsoniskajā jomā, kas nozīmē tiesības ikvienam veidot arodbiedrības un stāties tajās savu interešu aizstāvībai. [...]”

9. 28. pantā (“Tiesības uz kolektīvām sarunām un rīcību”) ir paredzēts:

“Darba ņēmējiem un darba devējiem vai attiecīgām to organizācijām saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi ir tiesības iesaistīties sarunās un slēgt koplīgumus attiecīgajos līmeņos, kā arī interešu konflikta gadījumā kolektīvi rīkoties, tostarp streikot, lai aizstāvētu savas intereses.”

Eiropas Sociālā harta [...]

10. I sadaļas 6. punktā ir noteikts:

“Visiem strādājošiem un darba devējiem ir tiesības slēgt kolektīvus līgumus.”

11. II sadaļas 6. pantā (“Tiesības slēgt kolektīvus līgumus”) ir paredzēts:

“Lai nodrošinātu efektīvu tiesību slēgt kolektīvus līgumus izmantošanu, Līgumslēdzējas puses apņemas:

[...]

un atzīst:

4. strādājošo un darba devēju tiesības uz kolektīvu rīcību interešu konfliktu gadījumos, ieskaitot tiesības uz streiku, ievērojot saistības, kas var rasties saskaņā ar pirms tam noslēgtajiem kolektīvajiem līgumiem.”

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris)

12. 14. apsvērumā ir teikts:

“Saskaņā ar Monreālas Konvenciju apkalpojošo gaisa pārvadātāju saistības ir jāierobežo vai jāatceļ ārkārtēju apstākļu gadījumos, no kuriem **[oriģ. 4. lpp.]** nevarētu izvairīties pat tad, ja veiktu visus iespējamus pasākumus. Šādi apstākļi var rasties jo īpaši politiskas nestabilitātes, meteoroloģisko apstākļu, kas nav

piemēroti attiecīgā lidojuma veikšanai, drošības riska, negaidītu lidojuma drošības trūkumu un streiku dēļ, kas ietekmē apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbību.

13. 5. pantā (“Atcelšana”) ir noteikts:

“1. Ja atceļ lidojumu, attiecīgajiem pasažieriem: [..]

c) ir tiesības saskaņā ar 7. pantu no apkalpojošā gaisa pārvadātāja saņemt kompensāciju, [..]

3. Apkalpojošajam gaisa pārvadātājam nav jāmaksā kompensācija saskaņā ar 7. pantu, ja tas var pierādīt, ka lidojuma atcelšanu ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi.”

14. 7. pantā (“Tiesības saņemt kompensāciju”) ir paredzēts:

“1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieri saņem kompensāciju šādā apmērā:

a) EUR 250 par visiem lidojumiem 1500 kilometru vai mazākā attālumā, [..]”

15 [..][valsts procesuālo tiesību norma]

[..][oriģ. 5. lpp.]

Nozīmīgā valsts judikatūra saistībā ar prejudiciālo jautājumu

16. *Bundesgerichtshof* [Federālā augstākā tiesa] 2012. gada 21. augusta spriedumā (lietas Nr. X ZR 138/11) ir lēmusi (vadlīnijas):

1 **Ja arodbiedrība sarunu par kolektīvo līgumu kontekstā aicina gaisa pārvadātāja pilotus uz streiku, tas ir kvalificējams kā ārkārtēji apstākļi Aviopasažieru tiesību aizsardzības regulas 5. panta 3. punkta izpratnē.**

2 **Šādā gadījumā gaisa pārvadātājam nav jāmaksā kompensācija par tiem reisiem, kurus tas atceļ, lai lidojumu sarakstu pielāgotu sekām, kas sagaidāmas aicinājuma uz streiku dēļ.**

Bundesgerichtshof savu nolēmumu ir pamatojusi, citastarp norādot (25. un 26. punkts):

“Atbildētāja nezaudē iespēju atsaukties uz ārkārtējiem apstākļiem tādēļ, ka atbildētāja varēja kontrolēt situāciju.

Sarunu par kolektīvo līgumu kontekstā parasti nevar uzskatīt, ka pastāv kontrolējama situācija, kas izslēgtu ārkārtēju apstākļu esamību. Lēmumu streikot pieņem strādājošie, īstenojot sarunu autonomiju par darba koplīguma slēgšanu, un līdz ar to tas notiek ārpus apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbības jomas. No iepriekš minētā izriet, ka gaisa pārvadātājam arī situācijās, kad runa ir par viņa paša darbiniekiem, nav juridiski nozīmīgas ietekmes uz to, vai streiks notiek vai

nenotiek. Šajā ziņā nelīdz arguments, ka uzņēmuma iekšienē notiekoša streika gadījumā apkalpojošais gaisa pārvadātājs varot izpildīt prasības un tādējādi novērst streiku. Tādā gadījumā no gaisa pārvadātāja tiktu pieprasīts, lai tas atsakās no Savienības tiesībās aizsargātās apvienošanās brīvības un darba strīdā *a priori* atzīst sevi par zaudētāju. To nevarētu nedz prasīt no gaisa pārvadātāja, nedz tas būtu pasažieru ilgtermiņa interesēs.”

Lietas dalībnieku juridiski apsvērumi

17. Prasītāji uzskata, ka paša uzņēmuma apkalpes locekļu streiks nav **[oriģ. 6. lpp.]** uzskatāms par “ārkārtēju apstākli” Regulas (EK) Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta izpratnē. Pēc viņu domām, ikvienā sarunu par darba koplīguma slēgšanu gadījumā esot jāreķinās ar streika iespējamību un līdz ar to arī ar lidojumu atcelšanu. Tas esot notikums, kas raksturīgs un sagaidāms, īstenojot uzņēmuma darbību, nevis ārkārtējs notikums.[“]
18. Atbildētāja uzskata, ka arodbiedrības organizēts streiks esot ārkārtējs apstāklis, neatkarīgi no tā, vai streikojošais personāls ir vai nav apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbinieki. Regulā (EK) Nr. 261/2004 nemaz netiekot nošķirts starp darbinieku vai trešo personu streiku.

Iesniedzējtiesas provizoriskā juridiskā interpretācija

19. Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir sagaidāms, ka atbilde uz prejudiciālo jautājumu būs noliedzoša.
20. Iesniedzējtiesa Eiropas Savienības Tiesas 2018. gada 17. aprīļa spriedumu (C-195/17) saprot tādējādi, ka pasažiera tiesībām saņemt kompensāciju tieši nav jābūt atkarīgām no tā, vai streiks saskaņā ar piemērojamajiem valsts darba tiesību aktiem ir tiesiski pamatots, turklāt kā “ārkārtēji apstākļi” Regulas Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta izpratnē drīzāk ir kvalificējami vienīgi tādi notikumi, kas sava būtības vai cēloņa dēļ nav tipiski attiecīgā gaisa pārvadātāja parastajai darbībai un ir ārpus tā faktiskās kontroles.
21. Iesniedzējtiesa prezumē, ka Eiropas Savienības Tiesa – ja tā pat “neorganizētu streiku” uzskata par kontrolējamu notikumu – paša uzņēmuma darbinieku streiku, ko organizē arodbiedrība, *vēl jo vairāk* uzskatīs par kontrolējamu (piemēram, gaisa pārvadātājam panākot vienošanos ar attiecīgo arodbiedrību), tādēļ nevarētu būt runa par “ārkārtēju apstākļu” esamību.
22. No otras puses, iesniedzējtiesa uzskata par iespējamu, ka Eiropas Savienības Tiesa arodbiedrības organizētu streiku vērtēs citādi, jo, pretēji “neorganizētam streikam”, to aizsargā Eiropas Savienības tiesību akti, kā arī Pamattiesību hartas 12. panta 1. punkts un 28. pants, un tādēļ **[oriģ. 7. lpp.]** 2018. gada 17. aprīļa nolēmumu (C-195/17) nevar interpretēt tādējādi, ka tas attiektos arī uz arodbiedrības organizētu streiku. Arī Eiropas Sociālās hartas [II sadaļas] 6. panta 4. punktā garantētās tiesības uz streiku, kā izriet no šā panta ievadeikuma, kā arī

I sadaļas 6. punktā minētās programmatiskās nostādnes, ir paredzētas, lai nodrošinātu tiesības – saskaņoti – slēgt kolektīvus līgumus. Proti, tās tiek nepārprotami atzītas, “lai nodrošinātu efektīvu tiesību slēgt kolektīvus līgumus izmantošanu”. Tādēļ, pretēji 19.–21. punktā izdarītajiem pieņēmumiem, Eiropas Savienības Tiesa varētu uzskatīt, ka tās judikatūras attiecināšana arī uz arodbiedrību organizētiem streikiem nozīmētu Eiropas Savienības tiesību normu pārkāpumu, kas attiecīgajā gadījumā varētu izrietēt jau no Regulas (EK) Nr. 261/2004 14. apsvēruma, kurā streiks ir vispārīgi apzīmēts kā “ārkārtējs apstāklis”, bet galvenokārt pārkāpums izrietētu no tā, ka – katrā ziņā galarezultātā – tiktu aizskarta Savienības tiesību aktos aizsargātā gaisa pārvadātāja apvienošanās brīvība.

Tiesvedības statuss

23. Lietas iznākums ir atkarīgs no atbildes uz prejudiciālo jautājumu – pārējā ziņā lieta gan faktiski, gan juridiski ir sagatavota lēmuma pieņemšanai. Ciktāl iesniedzējtiesa strīda priekšmeta izklāstā (3.–7. punkts) strīdīgos apsvērumus ir norādījusi kā fiksētus, tā šajā jautājumā jau ir guvusi pārliecību.
24. [..][apsvērumi attiecībā uz tiesvedību valsts tiesās]
[..][paraksts]